

УДК 342.11.5

DOI: 10.33663/1563-3349-2019-86-187

Ю. В. ВАСИЛЕНКО

МЕДІАЦІЯ МІЖ ПОТЕРПІЛИМ ТА ПРАВОПОРУШНИКОМ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО КОНФЛІКТУ

З'ясовано зміст та ознаки поняття «відновне правосуддя» та його відмінність від традиційного кримінального правосуддя. Проаналізовано поняття «медіація в кримінальних справах». Обґрунтовано доцільність запровадження медіації між потерпілим та правопорушником як способу вирішення окремих категорій кримінально-правових конфліктів.

Ключові слова: відновне правосуддя, медіація в кримінальних справах, кримінально-правовий конфлікт, правопорушник, потерпілий.

Vasylenko Yuliia. Victim-offender mediation as the mean for resolving criminal conflicts

The study is devoted to clarifying the concept and main features of restorative justice and its difference from traditional retributive justice. The analysis of the concept of mediation in criminal matters is carried out. Significant attention is devoted for feasibility of implementing of victim-offender mediation as the mean for resolving certain categories of criminal conflicts.

Key words: restorative justice, mediation in criminal matters, offender, victim.

Відновне (реституційне) правосуддя як альтернатива традиційному карально-репресивному способу реагування на вчинене злочинне діяння почало активно застосовуватися в США та країнах Західної Європи починаючи з 70-х років ХХ ст. Втім його витоки можна знайти і в більш ранній період – постулатах позитивістської школи кримінального права (кінець ХІХ ст.), представники якої першими почали говорити про «кризу покарання», тобто неспроможність звичних засобів державного примусу з переважанням репресивних санкцій суттєво знизити рівень злочинності¹. Окрім цього, суттєвим недоліком карально-репресивної політики стало повне зосередження держави на

© **ВАСИЛЕНКО Юлія Василівна** – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Київського інституту інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія»; ORCID: 0000-0002-4037-8257; e-mail: julie_v@ukr.net

питанні покарання злочинця та ігнорування потреб та інтересів потерпілої від злочину особи. З огляду на зазначені проблеми постала необхідність пошуку альтернативних способів врегулювання кримінально-правових конфліктів, що завершився розробкою та поступовим впровадженням практично в усіх розвинених державах світу різних моделей відновного правосуддя (*restorative justice*), що застосовуються як доповнення або, в деяких випадках, як повна заміна традиційного кримінального правосуддя (*retributive justice*), серед яких суттєву роль відіграє процедура медіації.

Проблематика, пов'язана з відновним правосуддям та медіацією, є предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед них І.А. Войтюк, А.О. Горова, Т.А. Денисова, Т. В.Кисельова, О.В. Коваленко, В.М. Куц, В.Т. Маляренко, Ю.І. Микитин, П.П. Пилипчук, Г. Зер, Р. Коатс, Л. Корнозова, Н. Крісті та ін. Водночас недостатньо дослідженою залишається проблема застосування медіації у публічних відносинах, зокрема в якості альтернативного способу вирішення кримінально-правового конфлікту між потерпілою від злочину особою та правопорушником.

Відновне правосуддя, за визначенням, наведеним у Основних принципах застосування програм відновного правосуддя у кримінальних справах, затверджених резолюцією Економічної і Соціальної Ради ООН у 2002 році, «це будь-яка з програм, що використовує відновні процеси та намагається досягти відновних результатів, тобто результатів, що відновлюють справедливість»². Як слушно зазначають фахівці, назва «відновне правосуддя» пояснюється наступним: 1) воно вбачає в злочині не тільки порушення закону, а й насамперед порушення прав жертви, і вважає, що злочин вчинено не стільки проти суспільного порядку і держави, скільки проти особистості; 2) має за мету не тільки покарання злочинця, а й відшкодування збитків, заподіяних ним жертві злочину, а також, певною мірою, виправлення самого злочинця³.

Основною ідеєю відновного правосуддя є орієнтованість на потерпілу від злочину особу, її зцілення, задоволення її потреб. Показово, що, за даними кримінологічних та віктимологічних досліджень, компенсація заподіяних збитків далеко не завжди

має пріоритет у системі потреб потерпілого від злочину, поступаючись місцем таким потребам, як потреба визнання, що стосовно нього вчинили несправедливо, озвучення своїх почуттів, інформованість про хід судового процесу, потреба отримати відповідь на питання, які може дати тільки винний («чому саме я?» тощо), подолання страху перед порушником, відновлення довіри до оточуючих, повернення впевненості в собі, відчуття контролю над своїм життям.

Задоволення даних потреб не під силу традиційному правосуддю, воно має зовсім інші цілі та завдання. Відновне правосуддя, в рамках якого відбувається контакт (прямий чи опосередкований) між сторонами кримінально-правового конфлікту, дає можливість потерпілому отримати хвилюючу його інформацію про причини правопорушення, довести до відома правопорушника, які наслідки мав його злочин, отримати так звану нематеріальну компенсацію, яка іноді має більше значення для жертви, ніж компенсація матеріальна⁴. До позитивних рис відновного правосуддя (це стосується здебільшого таких його моделей, як проведення конференцій у громаді та сімейних конференцій, а також проведення «кіл правосуддя» та «кіл примирення») можна також віднести істотну роль громади та суспільства, що здійснює профілактичний вплив на правопорушника та надає йому дієву підтримку в процесі виправлення, ресоціалізації та реінтеграції⁵.

До програм (моделей) відновного правосуддя належать: медіація між потерпілим та правопорушником (victim-offender mediation); проведення конференцій у громаді та сімейних конференцій (community and family group conferencing); проведення «кіл правосуддя» (circle sentencing); проведення кіл примирення (reacemaking circles); пробація з відшкодуванням збитків та громадські ради й засідання (reparative probation and community boards and panels). Дані програми значно відрізняються за ступенем формальності; своїм відношенням до системи кримінального правосуддя; способом управління ними; рівнем залучення до процесу різних сторін або ж головними цілями, які вони переслідують⁶.

Спільною рисою усіх моделей відновного правосуддя є те, що практично в кожній із них потерпілому надається можливість

бути напряму залученим у розв'язання ситуації та визначення наслідків правопорушення; отримати відповіді на свої запитання щодо правопорушення та правопорушника; висловити свої почуття щодо наслідків правопорушення; відновити своє первісне становище чи отримати відповідне відшкодування; почути вибачення; відновити, де доцільно, стосунки із правопорушником; завершити справу⁷.

Найбільш прийнятною для вирішення кримінально-правових конфліктів з-поміж зазначених моделей, з нашої точки зору, є медіація між потерпілим та правопорушником. За визначенням, наданим у Рекомендації №R(99)19, прийнятої Комітетом Міністрів Ради Європи 15 вересня 1999 року, медіація в кримінальних справах – це процес, в рамках якого постраждалій особі та правопорушнику надається можливість, у випадку їх добровільної згоди, за допомогою неупередженої третьої сторони (медіатора) взяти активну участь у вирішенні проблем, що виникли в результаті вчинення злочину⁸. Відповідно до зазначених Рекомендацій № R (99) існує дві основні моделі медіації: медіація як альтернатива традиційному кримінальному провадженню та медіація як доповнення до традиційного кримінального провадження.

Останніми десятиліттями перспектива впровадження інституту медіації активно дискутується і в колі вітчизняних науковців, законотворців та практиків. Протягом останніх 10 років було розроблено понад 10 проектів законів про медіацію, а в Києві та областях за останні 15 років було створено понад 20 центрів медіації, але більшість із них припинила своє існування через відсутність попиту. Основними чинниками, що зумовили повільне впровадження медіації, з точки зору фахівців, є: 1) незацікавленість судової системи у підвищенні власної ефективності у попередні роки; 2) незацікавленість держави у зміні культури та традиції врегулювання спорів у попередні роки; 3) відсутність єдиної концепції впровадження медіації; 4) розрізненість медіаторської спільноти⁹.

Втім останнім часом спостерігаються і позитивні зрушення в напрямку впровадження медіації як моделі відновного правосуддя у вітчизняне законодавство: у 2015 р. у Верховній Раді України було зареєстровано 4 законопроекти про медіацію, з них

законопроект № 3665, внесений А. Шкрум та іншими народними депутатами, було взято за основу, а всі слушні положення альтернативного законопроекту № 3665, поданого народним депутатом С.В. Ківаловим, повинні бути враховані при допрацюванні законопроекту № 3665 до другого читання. Обидва законопроекти передбачають введення в правове поле медіації як окремого інституту, що може застосовуватися для вирішення будь-яких видів спорів, визначають базові вимоги до підготовки медіаторів, основоположні принципи процедури медіації та орієнтири професійного регулювання.

Попри відсутність належного законодавчого закріплення, починаючи з 1997 р. з ініціативи найбільш активних представників медіаторської спільноти в окремих судах України здійснювалося пілотування моделей добровільної судової медіації. В 1997 р. медіатори Одеської обласної групи медіації першими на пострадянському просторі провели медіацію справи, яка була передана із суду. Модель, що була розроблена в рамках проекту в Донецьку та Одесі, дала змогу суддям передавати справи на медіацію за згоди сторін спору. Результатом проекту було дев'ять судових справ, у яких було проведено медіацію за допомогою зовнішніх медіаторів. У період з 2001 по 2012 р. Українським центром «Порозуміння» було реалізовано низку проектів з медіації у кримінальних справах, в тому числі з передачею справ на медіацію із судів, результатом чого стало проведення 541 медіацій та 152 конференцій з відновного правосуддя. Проект USAID «Справедливе правосуддя» та фонду «Відродження» (2014-2015) з підтримки медіації у восьми судах Волинської області базувався на моделі медіації за допомогою зовнішніх медіаторів. За підсумками роботи проекту було проведено 47 інформаційних зустрічей та 38 медіацій, з яких 37% завершилися підписанням угоди¹⁰.

Реалізація пілотних проектів цілком відповідає практиці всіх держав Європейського Союзу, де схеми медіації вводилися після ретельних пілотних досліджень та експериментів в окремо взятих судах. Така апробація дозволяє виявити категорії справ, де застосування медіації призводить до найкращих результатів, протестувати сприйняття громадянами медіації, налагодити інформаційне та координаційне співробітництво між судами та медіаторською спільнотою¹¹.

Хоча необхідність використання процедури медіації як альтернативного методу вирішення спорів у приватно-правових відносинах практично не викликає заперечень, однак можливість її застосування для врегулювання конфліктів у сфері публічних правовідносин (у тому числі кримінально-правових) у деяких фахівців викликає сумніви. Поширеним аргументом противників застосування медіації в кримінальних справах є теза про те, що це суперечитиме одному з основоположних принципів вітчизняної кримінально-правової доктрини — невідворотності покарання за вчинений злочин. Однак, як переконливо свідчить досвід зарубіжних держав, покарання давно вже перестало бути єдиним способом реагування держави на вчинений злочин. На зміну принципу невідворотності покарання прийшов принцип невідворотності реагування держави на правопорушення, що далеко не завжди проявляється у формі карально-репресивних заходів стосовно правопорушника. Ця тенденція торкнулася і вітчизняного кримінального законодавства, норми якого передбачають деякі заходи кримінально-правового характеру, що по своїй суті є альтернативою покаранню.

Деяких науковців також турбує неготовність вітчизняної системи кримінальної юстиції до втілення ідеї відновного правосуддя (медіації) як окремої гілки розгляду та вирішення кримінальних конфліктів, результатом якого будуть рішення, що, по суті, повинні замінити вирок суду¹². З цього приводу можна зазначити, що залежно від характеру зв'язку з кримінальним процесом у світі використовуються різні моделі медіації — в одних країнах вона є альтернативою традиційному кримінальному судочинству, в інших — його частиною або доповненням до нього. Правові наслідки досягнутої внаслідок медіації угоди про примирення теж варіюються залежно від моделі медіації, а також тяжкості вчиненого злочину: якщо йдеться про злочини, які не становлять значної суспільної небезпеки, справа може виводитися з кримінального провадження на достатньо ранніх стадіях або взагалі не порушуватися; що стосується тяжких злочинів, то суд, виносячи вирок, обов'язково бере до уваги результати угоди, досягнутої на примирювальних зустрічах у ході медіації. Вибір тієї чи іншої моделі медіації залежить від специфіки системи кримінальної юстиції в кожній окремій державі й часто

є результатом експериментування з різними варіантами медіації, з яких обирається найбільш ефективний. Водночас слід мати на увазі положення Рекомендації №R(99)19 «Про посередництво у кримінальних справах» про те, що за органами кримінальної юстиції має залишатися право на прийняття рішення щодо передачі справи на медіацію, а також на оцінку вирішення цієї процедури.

Ще один аргумент противників застосування даної процедури полягає в тому, що медіація суперечить принципу захисту прав та інтересів постраждалої сторони. Для того, щоб спростувати дану тезу, слід насамперед повернутися до витоків медіації та її теоретичного підґрунтя, що досить вдало описано в праці норвезького кримінолога Нільса Крісті «Конфлікт як власність». Автор зазначає, що попри всі переваги традиційного судочинства воно має один суттєвий недолік – неповною мірою враховує інтереси і потреби потерпілого від злочину. Після порушення кримінальної справи основними діючими особами «традиційного» кримінального судочинства виступають держава та правопорушник, а жертва, що страждає від злочину, зазнає фізичного болю, матеріальних чи будь-яких інших збитків, фактично опиняється поза межами вирішення кримінально-правового конфлікту, втрачаючи право на участь у власній справі. Внаслідок цього жертва «програє» двічі: спершу – в конфлікті зі злочинцем і вдруге, коли «програє» державі та втрачає права на повну участь у кримінальному провадженні¹³. В рамках медіації в якості сторін в кримінальній справі виступають потерпілий та правопорушник. Це дає можливість постраждалій особі врегулювати конфлікт у спосіб, що задовольнить її інтереси. В ході примирювальної зустрічі жертва злочину може висунути вимоги стосовно розміру та порядку відшкодування заподіяної шкоди, отримати вибачення та пояснення кривдника. Сама суть та завдання медіації полягає в тому, щоб відновити порушені права потерпілої особи найбільшою мірою.

Чимало питань викликає також визначення категорії кримінальних справ, щодо яких можливе і доцільне застосування медіації. З нашої точки зору, при визначенні категорій справ, по яких допускається медіація, можна орієнтуватися на норми чинного Кримінально-процесуального кодексу України (далі –

КПК) стосовно переліку діянь, щодо яких на даний час передбачена можливість укладення угоди про примирення. До них, зокрема, належать злочини невеликої та середньої тяжкості, а також кримінальні провадження у формі приватного обвинувачення, яке здійснюється щодо кримінальних правопорушень, визначених ст. 477 КПК¹⁴. Дехто з фахівців також слушно зауважує, що медіація доцільна у справах про тяжкі злочини проти власності, оскільки потерпілі від таких діянь переважно зацікавлені не стільки в покаранні винних, скільки в адекватному відшкодуванні матеріальної шкоди¹⁵.

Неоднозначним є ставлення до медіації і з боку професійних суддів, які сприймають ідеї медіації досить повільно. Пояснюється це тим, що судова еліта, що пройшла навчання в рамках пілотних проектів, зазнала кадрових змін після 2014 р., а ті, хто залишаються на своїх посадах, зазнають знаходяться сильного тиску антикорупційних кампаній, що ускладнює будь-яку ініціативу з медіації¹⁶.

Аналіз судової практики показує, що на сьогодні не всі судді правильно розуміють термін «медіація», часто використовуючи його як синонім терміна «примирення» у вироках по справах, в яких відбувалося примирення винного з потерпілим та відшкодування збитків (що розглядалося судом як пом'якшуюча обставина), але були відсутні підстави для застосування ст. 46 Кримінального кодексу України. Наприклад, у вирокі Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 11.02.2010 р. по кримінальній справі за обвинуваченням Особи_1 у скоєнні злочину, передбаченого ст. 185 Ч. 1 КК України, зазначено, що підсудна особа «...у скоєному розкаюється, просить суворо не карати. Зазначила, що збитки потерпілій повністю відшкодувала, примирилася з останньою при проведенні *процедури медіації*»¹⁷. В іншому вирокі зазначено: «Суд також враховує, що підсудний Особа_3 в добровільному порядку погасив завдану шкоду потерпілій, та уклав з потерпілою *угоду щодо усунення завданої шкоди / медіації /*, під час якої підсудний Особа_3 згладив нанесену потерпілому шкоду шляхом вибачення та погашення моральної шкоди, та взяв на себе високе зобов'язання бути достойним членом громади Ставишанського району та не вчиняти більше злочинів»¹⁸.

Таке ототожнення медіації та процедури примирення видається не зовсім коректним: хоча деякі положення кримінального та кримінально-процесуального законодавства про примирення і є основою для подальшого закріплення інституту медіації, однак угода про примирення в контексті вітчизняного законодавства не є аналогічною медіації в класичному її розумінні (з дотриманням принципів конфіденційності, залученням незалежного посередника (медіатор), правовими наслідками тощо). Все це свідчить про необхідність продовження роз'яснювальної роботи серед суддів, а також пілотування та апробації медіації в судах, що має відбуватися паралельно із законодавчим впровадженням медіації. Адже, як слушно зауважила суддя-медіатор, колишній віце-президент Апеляційного суду Нідерландів Махтель Пель, «щодо примирення за участі судді, медіація або судовий розгляд... кожен суддя повинен знати, в чому полягає різниця між цими методами, та вміти грамотно розповісти про них»¹⁹.

Отже, медіація є одним з ефективних інструментів відновного правосуддя, який цілком може застосовуватись як спосіб альтернативного розв'язання деяких категорій кримінально-правових конфліктів і в нашій державі. Закріплення даного інституту на законодавчому рівні є першим кроком для ефективного впровадження її в правовий простір України; в подальшому, за участі професійних організацій медіаторів мають бути розроблені конкретні правила проведення процедури медіації. Запровадження медіації обов'язково має супроводжуватися роз'яснювальною роботою серед суддів, адвокатів та пересічних громадян з метою підвищення обізнаності про суть, особливості та переваги застосування даної процедури.

1. Гилинский Я.И. Криминология: теория, история, эмпирическая база, социальный контроль: монография; 3-е изд., перераб. и доп. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2009. 504 с. 2. Декларация основных принципов использования программ восстановительного правосудия в уголовных делах. *Вестник восстановительной юстиции*. 2001. № 3. С. 111-115. 3. Василенко А. С. Медиация и другие программы восстановительного правосудия в уголовном процессе стран англосаксонского права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Москва, 2013. 31с. 4. Карнозова Л.М. Введение в восстановительное правосудие (медиация в ответ на преступление): монография / Институт государства и права Российской академии наук. Москва: Проспект, 2015. С. 56. 5. Коваль Р.

Відновне правосуддя в Україні: досягнення та перспективи. *Відновне правосуддя в Україні: щоквартальний бюлетень*. 2008. № 3. С. 18. **6.** Посібник з програм відновного правосуддя. Серія посібників з кримінального правосуддя. Українська версія видання надрукована за сприяння Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/1Uvenal_Const.indd.pdf. **7.** Там само. **8.** Рекомендація N R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам – членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828. **9.** Сприяння практичному запровадженню медіації в Україні та налагодженню взаємодії з судовою системою: збірка матеріалів проекту. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/namu/projects/>. **10.** Там само. **11.** Посібник з програм відновного правосуддя. Серія посібників з кримінального правосуддя. Українська версія видання надрукована за сприяння Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/1Uvenal_Const.indd.pdf. **12.** Лихова С.Я. Восстановительное правосудие (перспективы для отечественной уголовно-правовой политики). *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2012. С. 314-316. **13.** Кристи Нильс. Конфликты как собственность. URL: <http://goo.gl/fZNZ2o>. **14.** Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. **15.** Волосова Н.Ю., Барабанова Т.С. Вопросы использования процедуры медиации в уголовном процессе. *Вестник ОГУ*. 2013. № 3(152). С. 43-47. **16.** Сприяння практичному запровадженню медіації в Україні та налагодженню взаємодії з судовою системою: збірка матеріалів проекту. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/namu/projects/>. **17.** Вирок Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 10 лютого 2010 року у справі № 1-182/2010. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/62438792>. **18.** Вирок Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 10 серпня 2012 року у справі № 1003/12304/12. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46956723>. **19.** Медиация и суд могут прекрасно дополнять друг друга. URL: http://rapsinews.ru/international_publication/20100528/250171942.html.

References

1. Gilinskij Ja.I. Kriminologija: teorija, istorija, jempiricheskaja baza, social'nyj kontrol'. 3-e izdanie, pererabotannoe i dopolnennoe. Monografija. SPb.: Juridicheskij centr Press, 2009. 504 s. **2.** Deklaracija osnovnyh principov ispol'zovanija programm vosstanovitel'nogo pravosudija v ugovolnyh delah. *Vestnik vosstanovitel'noj justicii*. 2001. № 3. S. 111-115. **3.** Vasilenko A. S. Mediacija i drugie programmy vosstanovitel'nogo pravosudija v ugovolnom processe stran anglosaksonskogo prava: avtoref. dis. kand. jurid. nauk: 12.00.09. Moskva, 2013. 31 s. **4.** Karnozova L.M. Vvedenie v vosstanovitel'noe pravosudie (mediacija v otvet na prestuplenie): monografija/ L.M. Karnozova; Institut gosudarstva i prava Rossijskoj akademii nauk.-Nauch. izd. Moskva: Prospekt, 2015. 264 s. **5.** Koval R. Vidnovne pravosuddia v Ukraini: dosiahnennia ta perspektivy. *Vidnovne pravosuddia v Ukraini: Shhokvartalnyi biuletен*. 2008. № 3. S. 18. **6.** Posibnyk z prohram vidnovnoho pravosuddia. Seriiia posibnykiv

z kryminalnoho pravosuddia. Ukrainska versiia vydannia nadrukovana za spryiannia Dytiachoho fondu OON (IuNISEF) v Ukraini. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/1Uvenal_Const.indd.pdf. 7. Ibid. 8. Rekomendatsiia N R (99) 19 Komitetu ministriv Rady Yevropy derzhavam ʔ chlenam Rady, yaki zatsikavleni v orhanizatsii mediatsii u kryminalnykh spravakh. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828. 9. Spryiannia praktychnomu zaprovadzhenniu mediatsii v Ukraini ta nalahodzhenniu vzaiemodii z sudovoiu systemoiu: Zbirka materialiv proektu. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/namu/projects/>. 10. Ibid. 11. Posibnyk z prohram vidnovnoho pravosuddia. Seriia posibnykiv z kryminalnoho pravosuddia. Ukrainska versiia vydannia nadrukovana za spryiannia Dytiachoho fondu OON (IuNISEF) v Ukraini// URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/1Uvenal_Const.indd.pdf. 12. Lykhova S. I. Vosstanovytelnoe pravosudye (perspektivy dlia otechestvennoi uholovno-pravovoi polytyky) // *Derzhava i pravo: Zb. nauk. pr. Yurydychni i politychni nauky. Spetsvypusk.* . K.: In-t derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2012. S. 314-316. 13. Krysty Nyls. Konflykty kak sobstvennost. URL:<http://goo.gl/fZNNZ2o>. 14. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 roku № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. 15. Volosova N.Iu., Barabanova T.S. Voprosy uspolzovaniya protsedury medyatsyy v uholovnom protsesse. *Vestnyk OHU*. 2013. № 3(152). S. 43-47. 16. Spryiannia praktychnomu zaprovadzhenniu mediatsii v Ukraini ta nalahodzhenniu vzaiemodii z sudovoiu systemoiu: Zbirka materialiv proektu. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/namu/projects/>. 17. Vyrok Bilotserkivskoho miskraionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 10 serpnia 2012 roku u spravi № 1003/12304/12. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46956723>. 18. Vyrok Bilotserkivskoho miskraionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 10 serpnia 2012 roku u spravi № 1003/12304/12. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46956723>. 19. Medyatsiia y sud mohut prekrasno dopolniat druh druha. URL:http://rapsinews.ru/international_publication/20100528/250171942.html.

Vasylenko Yuliia. Victim-offender mediation as the mean for resolving criminal conflicts

The article is devoted to analysis of victim-offender mediation as the model of restorative justice. The author comes to the conclusion that crisis of punishment was a reason for seeking new means to resolve criminal conflicts. According to the Basic Principles, the restorative justice programme is any programme that uses restorative processes and seeks to achieve restorative outcomes. Victim-offender mediation programmes are among the most effective restorative justice initiatives. It is stated that the application of mediation in criminal matters may also be combined with other measures in cases involving serious offences. It is stressed that the implementing of victim-offender mediation as the mean for resolving certain categories of criminal conflicts must be accompanied by explanatory work among the judiciary, attorneys and ordinary citizens.

Key words: restorative justice, mediation in criminal matters, offender, victim.